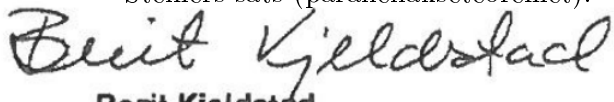

TFY4106 Fysikk Midterm 1. mars 2019 Formelvedlegg

Fete symboler angir vektorer. Symboler med hatt over angir enhetsvektorer. Formlenes gyldighetsområde og de ulike symbolenes betydning antas forøvrig å være kjent. Symbolbruk og betegnelser som i forelesningene.

MEKANISK FYSIKK INKL SVINGNINGER

- Newtons andre lov: $\mathbf{F} = d\mathbf{p}/dt$ $\mathbf{p} = m\mathbf{v} = m\dot{\mathbf{r}}$
- Konstant akselerasjon: $v = v_0 + at$ $x = x_0 + v_0t + \frac{1}{2}at^2$
- Konstant vinkelakselerasjon: $\omega = \omega_0 + \alpha t$ $\theta = \theta_0 + \omega_0t + \frac{1}{2}\alpha t^2$
- Arbeid: $dW = \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r}$ Kinetisk energi: $K = \frac{1}{2}mv^2$
- Konservativ kraft og potensiell energi: $U(\mathbf{r}) = -\int_{\mathbf{r}_0}^{\mathbf{r}} \mathbf{F} \cdot d\mathbf{r}$
- Friksjon, statisk: $f \leq \mu_s N$ kinetisk: $f = \mu_k N$
- Luftmotstand (liten v): $\mathbf{f} = -k\mathbf{v}$ Luftmotstand (stor v): $\mathbf{f} = -Dv^2\hat{v}$
- Tyngdepunkt: $\mathbf{R}_{CM} = \frac{1}{M} \sum_i \mathbf{r}_i m_i \rightarrow \frac{1}{M} \int \mathbf{r} \cdot dm$ Tyngdepunktbevegelsen: $M\ddot{\mathbf{R}}_{CM} = \mathbf{F}_{\text{ytre}}$
- Sirkelbevegelse: $v = r\omega$ Sentripetalakselerasjon: $a = -v^2/r$ Baneakselerasjon: $a = dv/dt = r d\omega/dt$
- Dreiemoment: $\boldsymbol{\tau} = \mathbf{r} \times \mathbf{F}$ Statisk likevekt: $\sum \mathbf{F}_i = 0$ $\sum \boldsymbol{\tau}_i = 0$
- Dreieimpuls: $\mathbf{L} = \mathbf{r} \times \mathbf{p}$ N2 rotasjon: $\boldsymbol{\tau} = d\mathbf{L}/dt$
- Stivt legeme, refleksjonssymmetri mhp rotasjonsaksen: $\mathbf{L} = \mathbf{L}_b + \mathbf{L}_s = \mathbf{R}_{CM} \times M\mathbf{V} + I_0\boldsymbol{\omega}$
- Kinetisk energi, stivt legeme: $K = \frac{1}{2}MV^2 + \frac{1}{2}I_0\omega^2$ Trehetsmoment: $I = \sum_i m_i r_i^2 \rightarrow \int r^2 dm$
Kompakt sylinder (skive): $I_0 = MR^2/2$ Kompakt kule: $I_0 = 2MR^2/5$ Kuleskall: $I_0 = 2MR^2/3$
Tynn stang: $I_0 = ML^2/12$
- Stivt legeme, rotasjon om fast akse: $K = \frac{1}{2}I\omega^2$
- N2 rotasjon, akse med fast orientering: $\tau = I \frac{d\omega}{dt}$
- Steiners sats (parallellaksesteoremet): $I = I_0 + Md^2$

Berit Kjeldstad
Prorektor for utdanning
og læringskvalitet

Jon Andreas Støvneng
Emneansvarlig

- Gravitasjon: $\mathbf{F} = -\frac{GMm}{r^2}\hat{r}$ $U(r) = -\frac{GMm}{r}$
- Enkel harmonisk oscillator: $\ddot{x} + \omega_0^2 x = 0$ $T = 2\pi/\omega_0$ $f = 1/T = \omega_0/2\pi$
Masse i fjær: $\omega_0 = \sqrt{k/m}$ Matematisk pendel: $\omega_0 = \sqrt{g/L}$ Fysisk pendel: $\omega_0 = \sqrt{mgd/I}$
- Fri, dempet svingning, langsom bevegelse i fluid: $m\ddot{x} + b\dot{x} + kx = 0$
 $\Rightarrow \ddot{x} + 2\gamma\dot{x} + \omega_0^2 x = 0$ $\omega_0^2 = k/m$ $\gamma = b/2m$
Underkritisk demping ($\gamma < \omega_0$) $x(t) = Ae^{-\gamma t} \sin(\omega t + \phi)$ $\omega = \sqrt{\omega_0^2 - \gamma^2}$
Overkritisk demping ($\gamma > \omega_0$) $x(t) = Ae^{-\alpha_1 t} + Be^{-\alpha_2 t}$ $\alpha_{1,2} = \gamma \pm \sqrt{\gamma^2 - \omega_0^2}$
Kritisk demping ($\gamma = \omega_0$) $x(t) = Ae^{-\gamma t} + Bte^{-\gamma t}$
- Tvungen svingning, harmonisk ytre kraft: $m\ddot{x} + b\dot{x} + kx = F_0 \cos \omega t$
(partikulær-)løsning: $x(t) = A(\omega) \sin(\omega t + \phi(\omega))$
amplitude: $A(\omega) = \frac{F_0/m}{\sqrt{(\omega^2 - \omega_0^2)^2 + (2\gamma\omega)^2}}$
halvverdibredde: $\Delta\omega \simeq 2\gamma$
Q-faktor: $Q = \omega_0/\Delta\omega$

DIVERSE

- Konstanter:

$$\begin{aligned}
G &= 6.67 \cdot 10^{-11} \text{ Nm}^2/\text{kg}^2 \\
g &= 9.81 \text{ m/s}^2 \\
m_e &= 9.11 \cdot 10^{-31} \text{ kg} \\
m_p = m_n &= 1.67 \cdot 10^{-27} \text{ kg} \\
1u &= 1.66 \cdot 10^{-27} \text{ kg} \\
k_B &= 1.38 \cdot 10^{-23} \text{ J/K} \\
R &= 8.314 \text{ J/mol K}
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
N_A &= R/k_B = 6.02 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1} \\
h &= 6.63 \cdot 10^{-34} \text{ Js} \\
\hbar &= h/2\pi = 1.05 \cdot 10^{-34} \text{ Js} \\
e &= 1.60 \cdot 10^{-19} \text{ C} \\
c &= 3.00 \cdot 10^8 \text{ m/s} \\
\sigma &= 5.67 \cdot 10^{-8} \text{ W/m}^2\text{K}^4
\end{aligned}$$

- Omregningsfaktorer og litt matematikk:

$$\begin{aligned}
1 \text{ eV} &= 1.60 \cdot 10^{-19} \text{ J} \\
1 \text{ Å} &= 10^{-10} \text{ m} \\
1 \text{ cal} &= 4.184 \text{ J} \\
1 \text{ bar} &= 10^5 \text{ Pa} \\
1 \text{ atm} &= 1.013 \cdot 10^5 \text{ Pa} \\
1 \text{ mmHg} &= 133.3 \text{ Pa}
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
\frac{de^{\alpha x}}{dx} &= \alpha e^{\alpha x} \\
\frac{d \sin(\alpha x)}{dx} &= \alpha \cos(\alpha x) \\
\frac{d \cos(\alpha x)}{dx} &= -\alpha \sin(\alpha x)
\end{aligned}$$

Berit Kjeldstad
Berit Kjeldstad
Prorektor for utdanning
og læringskvalitet

Jon Andreas Størmeng
Emneansvarlig

- Dekadiske prefikser:
 $f = \text{femto} = 10^{-15}$, $p = \text{piko} = 10^{-12}$, $n = \text{nano} = 10^{-9}$,
 $\mu = \text{mikro} = 10^{-6}$, $m = \text{milli} = 10^{-3}$, $c = \text{centi} = 10^{-2}$,
 $k = \text{kilo} = 10^3$, $M = \text{mega} = 10^6$, $G = \text{giga} = 10^9$, $T = \text{tera} = 10^{12}$
- Geometri:
 Areal, sirkulær skive: πr^2 . Kuleflateareal: $4\pi r^2$. Kulevolum: $4\pi r^3/3$.

Berit Kjeldstad
Berit Kjeldstad
Prorektor for utdanning
og læringskvalitet

Jon Andreas Størmeng
Emneansvarlig